

II.

Předkládací zpráva

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) předkládá vládě podle § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění zákona č. 110/2009 Sb., návrh programu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací „Národní program udržitelnosti II“ (dále jen NPU II) na podporu programových projektů podle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

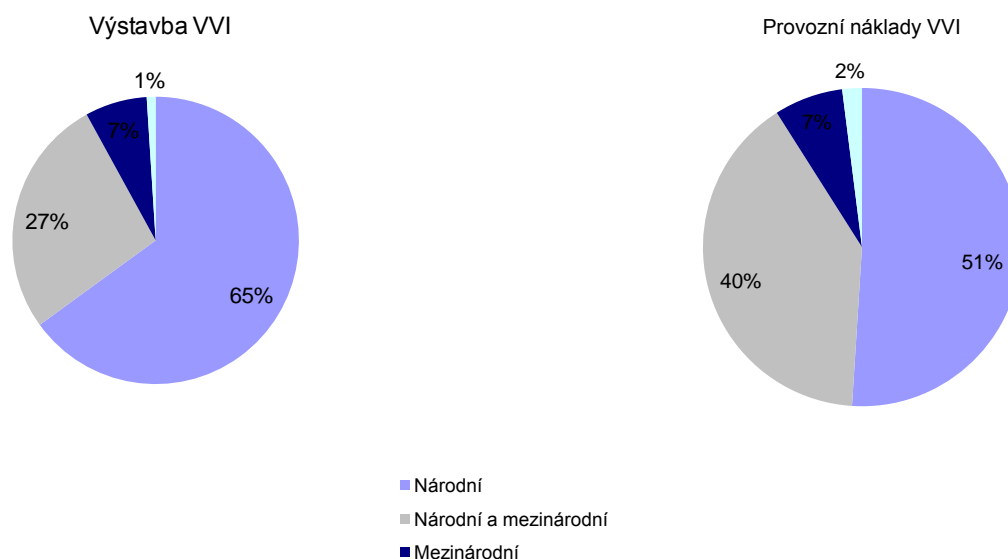
Při tvorbě OP VaVpI se Česká republika zavázala Evropské komisi k financování udržitelnosti vybudovaných kapacit výzkumu po dobu pěti let od skončení projektu, tedy do roku 2020, a to ve výši 50% provozních nákladů a nákladů na obnovu těchto zařízení. Důležité projekty velkých infrastruktur byly však budovány také z jiných operačních programů strukturálních fondů a mohou se ucházet o podporu z NPU II.

NPU II je určen pro zajištění udržitelnosti velkých projektů výzkumu, vývoje a inovací po ukončení jejich financování z prostředků ze strukturálních fondů. Po dobu pěti let po ukončení projektů budovaných ze strukturálních fondů bude Evropská komise sledovat, zda infrastruktura pořízená ze strukturálních fondů slouží ke stanovenému účelu, tj. zda je udržitelná. NPU II má přispět k udržitelnosti projektů v počáteční fázi, než se ustanoví jiné mechanismy financování.

V souladu s Programovým prohlášením vlády České republiky ze dne 4. srpna 2010 program svými cíli jednoznačně naplňuje Národní program reforem České republiky 2011 schválený usnesením vlády ČR ze dne 27. dubna 2011 č. 314. (oddíly III. 5.2 a III. 5. 3.). Současně sleduje plnění důležitých úkolů plynoucích z dvou významných strategických dokumentů schválených vládou ČR dne 27. 9. 2011: Národní inovační strategie České republiky a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020 a plně respektuje závěry, výzvy a doporučení členským státům EU plynoucím ze Sdělení Evropské komise “Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union”,¹ z 6. 10. 2010.

Před předložením návrhu NPU II byla Technologickým centrem AV ČR provedena analýza financování velkých infrastruktur pro VaVaI v zahraničí, která je přílohou materiálu. Z analýzy vyplývá, že i v zahraničí je velký podíl nákladů, více než 50%, na provoz velké infrastruktury výzkumu financován z veřejných finančních prostředků.

¹⁾ COM (2010) 546: Sdělení Evropské komise “Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union”, SEC (2010) 1161, Brusel, 6. 10. 2010

Obrázek: Finanční zdroje na výstavbu a provoz velkých výzkumných infrastruktur v EU

Zdroj: Research Infrastructures and the Europe 2020 Strategy

Finanční prostředky na realizaci NPU II v letech 2016 až 2020 v celkové výši 6 680 000 tis. Kč budou hrazeny z výdajů státního rozpočtu ČR na VaVaI prostřednictvím rozpočtové kapitoly MŠMT a jsou uvedeny v Tabulce 1. Budou poskytovány jako účelová podpora vybraných projektů podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění zákona č. 110/2009 Sb.

Období	2016	2017	2018	2019	2020	celkem
celkové výdaje (v tis. Kč)	2200000	1960000	2000000	2600000	4000000	12760000
z toho ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj (v tis. Kč)	1100000	980000	1000000	1300000	2000000	6380000

Tabulka 1.

Po schválení návrhu programu vládou budou návrhy projektů posouzeny z hlediska souladu s Rámcem společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací, zejména podle Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách).

Podle § 5 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací požádalo MŠMT o vyjádření Radu pro výzkum, vývoj a inovace před předložením návrhu programu ke schválení vládě ČR. Vyjádření Rady pro výzkum, vývoj a inovace je obsahem IV. části tohoto návrhu.

Národní program udržitelnosti II může z podstaty vymezené zadáním řešit otázku podpory výzkumných pracovišť v dopadu operačních programů strukturálních fondů, tj. podporovat výzkumná pracoviště, která čerpají prostředky na stavbu velké infrastruktury pro VaVaI ze strukturálních fondů, ať již v jednotlivých regionech konvergence nebo v oblasti Prahy.

Na území Prahy je soustředěno vysoké procento konkurenceschopných výzkumných pracovišť České republiky, která produkují značné množství mezinárodně uznatelných výsledků. V důsledku nedostatečných investic do této oblasti v uplynulých 5 letech jejich vybavení postupně zastarává. Kolem nich soustředěné lidské zdroje je nezbytné znovu obnovovat nejen v zájmu zachování kontinuity v oborech přinášejících výsledky, ale především z důvodu přenosu poznatků a zachování udržitelného rozvoje. Přestože některá pražská pracoviště VaVaI čerpala v uplynulém programovacím období kohezní politiky zdroje na obnovu a stavbu své velké infrastruktury pro VaVaI z pražského programu určeného pro zvýšení konkurenceschopnosti regionu hlavního města Prahy a mohou tedy žádat i o podporu NPU II., byly tyto zdroje z hlediska obnovy a rozvoje kapacit pro VaVaI v hlavním městě Praze nedostatečné.

Přehled některých údajů ČSÚ pro oblast VaVaI za r. 2008			
	ČR	Praha	Podíl / Praha (%)
Celkové výdaje na VaV	54 108 mil. Kč	22 481 mil. Kč	41,55
Zaměstnanci ve VaV	74 508 osob	30 641 osob	41,12

Tabulka 2. (zdroj ČSÚ, Praha 2010)

Před zahájením podpory z OP VaVpI odpovídal podíl výdajů na VaVaI v Praze podílu lidských zdrojů ve VaVaI v tomto regionu (jak ukazuje Tabulka 2.). Zahájením operačních programů se tento poměr výrazně změnil. Finanční prostředky na podporu výzkumných kapacit směřující mimo území hl. města Prahy představují např. jen v prioritních osách 1 a 2 OP VaVpI částku 39,5 mld. Kč. Další prostředky plynou do těchto regionů nejen z dalších dvou prioritních os OP VaVpI, ale i z dalších operačních programů, např. z operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ (alokace na oblast podpory týkající se VaVaI představuje cca 10,28 mld. Kč) nebo z regionálních operačních programů.

Naproti tomu na výzkumná pracoviště na území hlavního města Prahy v tomto období připadlo pouze necelých 1,4 mld. Kč z operačního programu „Praha - konkurenceschopnost“. Jiné příležitosti pro oblast VaVaI v rámci operačních programů nejsou k dispozici. Navíc je 15 % prostředků OP VaVpI kofinancováno ze státního rozpočtu na VaVaI, a tím jsou dále snižovány finanční zdroje pro využitelné pro pražské výzkumné organizace.

Tento nepoměr ve financování vede k ohrožení pražské vědecké základny a je naprosto nezbytné situaci řešit. K tomuto účelu bude třeba obdobně masivních opatření jako jsou operační programy, protože podpůrná opatření na národní úrovni by stávající schodek

mohla vyrovnávat obtížně a jen velmi pozvolna. O navržených krocích bude vláda ČR informována do poloviny roku 2012.

Na podnikatelské prostředí v České republice bude mít program NPU II příznivý vliv, neboť provoz a obnova velkých infrastruktur pro výzkum je náročná na technologickou vyspělost průmyslových podniků, které jsou do tohoto procesu zapojeny. Konkurenceschopnost českého průmyslu bude ovlivněna jeho schopností získávat zakázky v rámci tendrů vyhlašovaných velkými infrastrukturami pro VaVaI v případě potřeby obnovy nebo provozu velkých infrastruktur pro VaVaI. Druhým způsobem, kterým program NPU II ovlivní podnikatelské prostředí v ČR je nepřímý, ovlivněný zvýšením objemu excelentních výsledků výzkumu, transferovatelných také díky průmyslovým klastrům, které se okolo velkých infrastruktur výzkumu vytvořily, a to v synergii s OPPI v gesci MPO. Výchova odborníků nejen pro výzkum, ale i pro průmyslové inovace, využívání nových excelentních znalostí pro inovace a vytváření průmyslových klastrů jsou další způsoby, jakými tato zařízení podporují konkurenceschopnost regionu, ve kterém se nacházejí.

Materiál prošel mezirezortním připomínkovým řízením a vypořádání připomínek je uvedeno v části ... materiálu. Tento materiál nemá vliv na rovnost příležitostí pro ženy a muže.